

סדרת תגליות מוסיקליות - קונצרט מס' 6

יום ה', 10.7.08 בשעה 20:00
אולם הקונצרטים עלישם הנרי קראון, תאטרון ירושלים

ליאון בוסשטיין בנהל מוסיקלי

אילן וולקוב, מנצח

אלכסנדר אוריה בוסקוביץ' (1964-1907) שיר המעלות, לתזמורת סימפונית

אנדנטה מוודרטו
אלגרו קון בריו
פיו חוסו

יוסף טל (נ. 1910) סימפוניה מס' 2

אלגרו גון טרופו
אנדנטה אספרסיבו
ויווה, ג'ויקוזו

הפסקה

אבל ארליך (2003-1915) מוסיקה

עדן פרטוש (1977-1907) קונצ'רטו לתזמורת מיתרים

קונצרט זה התאפשר, בין היתר, הודות לתמיכתם של
ידידי התזמורת הסימפונית ירושלים, רשות השידור.

התזמורת נתמכת על ידי

רשות השידור

עיריית ירושלים
האגף לתרבות

משרד המדע,
התרבות והספורט

עיצוב והפקה: סטודיו הראל

התזמורת הסימפונית ירושלים, רשות השידור, מציגת השנה 70 שנה להיווסדה בשורה של אירועים: ראשית, בתכנית הקונצרטים תופיע פינה שתוקדש לדמויות מפתח וסיפורים מעברה העשיר של תזמורת הרדיו הראשונה בישראל; שנית, התזמורת מציגת את המאורע בשורה של קונצרטים חגיגיים, ובראשם ביצוע בכורה ישראלי היסטורי, שנערך במסגרת פסטיבל ישראל, לקנטטה המוקדמת של מאהלר "שיר המקונן" בהשתתפות המקהלה הפילהרמונית של ורשה. קונצרט המחווה המיוחד שנערך הערב מתמקד בדור המלחינים שהניח את הבסיס לעשייה המוסיקלית בארץ.

The
Jerusalem
Symphony
Orchestra
IBA

התזמורת
הסימפונית
ירושלים
רשות השידור

אלכסנדר אוריה בוסקוביץ' (1907-1964)

שיר המעלות, לתזמורת סימפונית

(משך הביצוע כ-15 דק')

יליד צ'ליו שבטרנסילווניה, הונגריה (כיום רומניה), בוסקוביץ' זכה לחינוך מוסיקלי מוקדם בעיר הולדתו והמשיך אותה בווינה, ולאחר מכן בפאריס, שם למד פסנתר אצל אלפרד קורטוט ולימודי קומפוזיציה אצל נדיה בולנזה ואצל פול דיקא. ב-1938 הוא הוזמן על ידי התזמורת הסימפונית הארץ ישראלית (היום התזמורת הפילהרמונית הישראלית) להיות נוכח בביצוע הבכורה של יצירתו **שרשרת הזהב**. בוסקוביץ' הגיע כאורח אך החליט להישאר בארץ ישראל. המפגש עם המציאות החדשה, שהייתה שונה בתכלית מזו האירופית, לא היה קל, אך הוא הזדהה באופן מוחלט עם ה"כאן" וה"עכשיו" ההיסטוריים והיה מעורב בתחיה התרבותית והלאומית של העם היהודי במולדתו החדשה-עתיקה. המסורות השונות של קהילות יהודיות שנקבצו מכל רחבי תבל, ובמיוחד הפולקלור העשיר של יהודי תימן, היו עבורו אוצר בלום; התנ"ך ובמיוחד הטקסטים הפיוטיים של "שיר השירים" ושל "תהילים", טעמי המקרא של עדות המזרח והשפה העברית בכלל, יצרו עבורו את ההמשכיות ההיסטורית בין מורשת האבות וקורות ההווה. בוסקוביץ' גרס כי "ברגעים הגדולים של ההיסטוריה, נוקטת המוסיקה עמדה לגישה ברורות", ובהתאם, הקדיש מאמצים רבים ליצירת שפה מוסיקלית אשר תהווה חלק בלתי נפרד מן המציאות הלאומית החדשה. הכרה זו הובילה עד מהרה למטמורפוזתו בשפתו המוסיקלית ולניב מוסיקלי שאותו כינה "הסגנון המזרח ים-תיכוני", ובסגנון זה הלחין יצירות כגון קונצ'רטו לאבוב ולתזמורת (1942); קונצ'רטו לכינור ולתזמורת (1943); **וואוויטה שמית** (לה נכתבו גרסאות שונות, 1945-1959).

יצירותיו זכו בפרסים יוקרתיים ובוצעו בארץ ומחוצה לה תחת שרביטתם של מנצחים גדולים כאסיא דוברובן, סרג'ו ברביירולי, שארל מונש, סרג'ו צ'יבלידקה, אדואר ון-ביינום, גארי ברתני ומנדי רודן. בוסקוביץ' הלך לעולמו בנובמבר 1964 בתל אביב. כל היצירות שכתב בוסקוביץ' בחמש שנות חייו האחרונות חדרות רעיונות פיוטיים ונכללים בהן אלמנטים רוחניים וסימליים-מיסטיים.

אודות **שיר המעלות** בוסקוביץ' העיד: "...מקורה והשראתה בספר תהילים, בפרקים המסומנים 'שיר המעלות', במיוחד בפרק קכ"ב: 'שמחתי באמרם לי בית ה' נלך'. מזמורים אלה מבטאים, לפי הרגשתי, את הגעגועים לעלות לציון לבוא אל בית ה', ובפירוש רחב יותר - לעלות לאלוהות, עליה שאין לה קץ ושעורף הגעגועים נשארים נצחיים וכך גם העליה".

היצירה היא בת פרק אחד ובו שלוש חטיבות. המקצב ביצירה מבוסס על תעתיק ערכן המספרי של אותיות שם בנו של המלחין - דוד - למשכיזמן בתבנית חוזרת (בדומה ל"טלאה", הטכניקה מתקופת ימי הביניים). ערך אותיות השם "דוד" בגימטריה הינו: 4+6+4, ולפיכך התבנית הריתמית מורכבת משני רבעים, שלושה רבעים ושוב שני רבעים (צמצום של התבנית המקורית). חיבור מספר הרבעים מסתכם ב-7 ולספרה זו סמליות ומשמעויות מיסטיות ביהדות.

הנושא הפותח את החטיבה אנדנטה מודרטו, המתחיל בקוורטה יורדת (רה-לה), מנוגן בבסונים והצ'לי, בעוד החלילים והוויולות מציגים את "נושא הכמיהה", המתחיל בקוורטה עולה. לדברי המלחין, "הקוורטה העולה הזו הינה ככוח מניע של תגובות שרשרת המסמלות את גאותן העולה של הרגשות". בזמן עיבוד התבנית הריתמית (ה"טלאה") מנוגן עלידי הפסנתר והצ'לי.

בחטיבה השנייה - אלגרו קון בריו - גדלה הקוורטה והופכת לסקסטה (לה-פה#) וה"טלאה" עוברת תהליך וריאציוני. צלילם של כלי הנשיפה והמיתר תואם את רוח המוסיקה - התפרצות שמחה והתרוממות רוח עליפי הפסוק: "שמחתי באומרם לי בית ה' אלך" (תהלים קכ"ב).

החטיבה השלישית - פיו מוסו - היא בעלת אופי אקסטטאי, צוברת מתח המגיע לפרקו בשיא מלא עוצמה שהוא מעין טוקאטה בסגנון מזרחי לכלינקה. היצירה מסתיימת בפיאניסימו רגוע ובצלילים ההולכים ונמוגים. היצירה זכתה בפרס ראשון בתחרות מטעם התזמורת הפילהרמונית הישראלית ובוצעה עלידה לראשונה ב-1961 בניצוחו של גארי ברתיני.

מרים בוסקוביץ'

באדיבות המכון הישראלי למוסיקה

יוסף טל (נ. 1910)

סימפוניה מס' 2

(משך הביצוע כ-12 דק')

יוסף טל נולד כיוסף גרונטל בפינה (שנמצאת כיום בפולין). הוא למד באקדמיה למוסיקה בברלין ובין מוריו נמנו טיסן, טראפ, סאכס, הינדמית, קרויצר וזאל. הוא עלה לישראל ב-1934 ולימד פסנתר וקומפוזיציה באקדמיה למוסיקה בירושלים. הוא כיהן כמנהל האקדמיה בין 1948 ל-1952. בשנת 1965 הוא הצטרף לאוניברסיטה העברית והפך לראש החוג למוסיקולוגיה. רבות מיצירותיו נכתבו על נושאים תנ"כיים, היו מושפעות מהתנ"ך או היו מבוססות על אירועים מההיסטוריה היהודית. אולם, סגנונו של טל נותר נאמן לרקע האירופאי ממנו הגיע ולא הושפע מהסגנונות ששלטו ביצירה הישראלית בשנות ה-40 וה-50 של המאה העשרים שהיו מבוססים בעיקר על המוסיקה העממית של הקהילות היהודיות השונות בישראל או על מסורות מוסיקה מזרחית של האזור (המאכאם). באותה התקופה למעשה טל היה שקוע בחיבור יצירות על פי שיטת 12 הצלילים ועם חלוף השנים, שימושו באלמנטים דודקפונים הפך חופשי יותר ויותר.

בין תארי הכבוד הרבים והפרסים בהם זכה: מלגת אונסק"ו ללימוד מוסיקה אלקטרונית, פרס ישראל לשנת 1971, פרס האמנות של העיר ברלין לשנת 1975, פרס וולף לשנת 1983, פרס Verdienstkreuz I Klasse בגרמניה לשנת 1984, Commandeur de l'Ordre des Arts et des Lettres, בצרפת לשנת 1985, פרס יוהאן וונצל שטאמץ בגרמניה לשנת 1995, ואחרים.

באדיבות המכון הישראלי למוסיקה

Musical Discoveries Series Concert No. 6

Thursday, 10.7.08 at 20:00
Henry Crown Hall, Jerusalem Theatre

Ilan Volkov, conductor

Alexander Uriya Boskovich (1907-1964)

Song of Ascent, for symphony orchestra

Andante moderato

Allegro con brio

Più mosso

Josef Tal (b. 1910)

Symphony No. 2

Intermission

Abel Ehrlich (1915-2003)

Music

Oedoen Partos (1907-1977)

Concertino for String Orchestra

is concert has been made possible in part through the support of the
Friends of the Jerusalem Symphony Orchestra, IBA

This concert has been
made possible in part
through the support of the
Friends of the Jerusalem
Symphony Orchestra, IBA

The orchestra
is supported by:

Ministry of Science,
Culture and Sport

The Jerusalem Municipality,
Department of Culture

Israeli Broadcasting
Authority

years of the JSO

This year marks the 70th anniversary of The Jerusalem Symphony Orchestra, IBA, and in celebration, the JSO will hold a series of events: first, the concert program shall designate a spot for figures and stories from the orchestra's rich history; second, the orchestra celebrates this occasion with a series of concerts, which culminated with the historic Israeli premiere of Mahler's early cantata **Das Klagende Lied** (Song of Lamentation), which was presented as part of the Israel Festival and featured guest soloists and the Warsaw National Philharmonic Choir.

Tonight's special tribute concert focuses on the generation of composers largely responsible for laying the foundations to musical life in Israel

Alexander Uriya Boskovich (1907-1964)

Song of Ascent, for symphony orchestra

approximate duration 15 min.

Born on August 16, 1907 in Cluj, Transylvania, Hungary (today Romania), Boskovich began his musical education in his hometown and continued it in Vienna, which was followed by Paris, where he studied piano with Alfred Cortot and composition with Nadia Boulanger and Paul Dukas. In 1938 Boskovich came to Israel on the occasion of the first performance of his piece **The Golden Chain** by the Israel Philharmonic Orchestra. Boskovich stayed on in Israel and became an important figure in Israeli music life - as composer, educator of an entire generation of composers as well as music critic for the prestigious daily paper Ha'aretz. His compositions won him many prizes and were conducted by renowned conductors such as Sir John Barbirolli, Eduard van Beinum, Charles Munch, Gary Bertini and Mendi Rodan. His creative path was strewn with stylistic changes which influenced his ideology and that, in turn, shaped his music. The connection between music and the Hebrew language, its timbres and rhythms, were of the greatest interest to him and a rich source of inspiration.

All the works Boskovich composed during the last five years of his life contain a poetic idea and reflect mystic-symbolic elements transformed into music. "The source of inspiration of this composition is the book of Psalms, the chapters of Song of Ascent, in particular chapter 122, 'I was glad when they said unto me, let us go to the House of the Lord'. It is my feeling, that these psalms express the yearning to ascend to Zion, to the House of the Lord, and on a more abstract level, the ascent of the spirit and the soul to the divine - the ascent which has no end and is timeless. The longing, as well as the ascent, are eternal." The composition is set in one movement, delineated into three distinct parts. The rhythmic melodic structure of **Song of Ascent** has its source in the idea of the talea used in motets of the 14th century. Characteristic statements of the talea may employ a reiterated scheme of time values, leading to repetitions of the melody (cantus firmus) in different rhythmical patterns.

In the Hebrew alphabet each letter has a numerical value. The name of the composer's son David, when written in Hebrew, is equivalent to the numbers 4-6-4. By breaking down the time value of this pattern into half 2+3+2 quarters, Boskovich incorporates his son's name into the *talea* rhythmic structure of the **Song of Ascent**. The opening theme of the *Andante moderato*, performed by bassoons and cellos, starts with a descending fourth D – A. Inverted, the ascending fourth turns into the 'theme of yearning', played by violas and flutes, and elaborated by variations of the *talea* by the piano and the violins. The rising fourth is like a driving force of chain reactions, and symbolizes "the mounting tide of emotions". The second part – *Allegro con brio* – develops, through continuous variants of the *talea*, the augmentation of the fourth into a sixth, into a joyous outburst of "I was glad when they said unto me, let us go to the House of the Lord" (Psalms, Chapter 122), scored for string and wind instruments. The third part – *Più mosso* – is ecstatic in mood. The accumulating tension erupts in a forceful climax of *fff*, an oriental style toccata, performed by percussion instruments. With a sudden pianissimo the music dissolves into an echolike sonority of peaceful quietude. The work was awarded First Prize in competition sponsored by The Israel Philharmonic Orchestra. It was premiered in 1961, under the baton of maestro Gary Bertini.

Miriam Boskovich

Courtesy of the Israeli Music Institute

Josef Tal (b. 1910)

Symphony No. 2

approximate duration 12 min.

Josef Tal was born Joseph Gruenthal on September 18, 1910 in Pinne (now Poland). Tal's teachers at the Staatliche Akademische Hochschule fuer Musik in Berlin included Tiessen, Trapp, Hindemith, Sachs, Kreutzer and Saal. He emigrated to Palestine in 1934 and taught composition and piano at the Jerusalem Academy of Music. He was Director of the Academy from 1948 until 1952. In 1965 he joined the faculty of the Hebrew University and eventually became head of the musicology department.

Numerous among Tal's works were written on biblical subject or were influenced by the Bible or were based on epic events in Jewish history. However, in style, Tal remained faithful to his European background and was not affected by the trends which dominated most Israeli compositions in the 1940s and 1950s which, in the main, were based either on the folklore of the various Jewish communities in Israel or on the Eastern musical traditions of the region (the *maqam*). By that time, Tal was already deep into writing 12-tone music and with the passing years, his use of the dodecaphonic elements became less and less constrained.

The many honours bestowed upon him include a UNESCO grant for the study of electronic music, the State of Israel Prize (1971), Art Prize of the City of Berlin (1975), the Wolff Prize, Israel (1983), Verdienstkreuz I Klasse, Germany (1984), Commandeur de l'Ordre des Arts et des Lettres, France (1985), Johann Wenzel Stamitz Prize, Germany (1995).

Courtesy of the Israeli Music Institute